

Utlåtande 2015:14 RVI (Dnr 333-878/2014)

Revidering av de läns-gemensamma riktlinjerna för handläggning av ärenden vid socialtjänsten kring ensamkommande barn

Rekommendation från Kommunförbundet Stockholms Län, KSL

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

De reviderade läns-gemensamma riktlinjerna för handläggning av ärenden om ensamkommande barn godkänns.

Föredragande borgarrådet Ewa Larsson anför följande.

Ärendet

De läns-gemensamma riktlinjerna har reviderats med anledning av förändrad lagstiftning inom området samt konstaterade behov av förtydliganden om ansvar mellan myndigheter och kommuner i länet.

Föreslagna ändringar har godkänts av styrgruppens beredningsgrupp kring frågor om ensamkommande flyktingbarn efter förslag på skrivningar från beredningsgruppens representanter från Haninge kommun och Stockholms stad.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, utbildningsnämnden, överförmyndarnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd,

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Överförmyndarnämnden har valt att inte svara på remissen.

Stadsledningskontoret anser att det är bra att riktlinjerna har reviderats utifrån ändrad lagstiftning och för att tydliggöra ansvaret mellan kommunerna i länet.

Socialnämnden är positiv till de föreslagna ändringarna.

Utbildningsnämnden har inga synpunkter på de revideringar som rekommenderas.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd välkomnar revideringarna och för därutöver fram synpunkter om att Migrationsverket bör göra åldersbedömningar i samtliga fall, att försiktighet bör råda gällande efterforskning av anhöriga även genom socialtjänst och god man, samt att Migrationsverket bör stå för kostnaden för eventuella insatser som barnet är i fortsatt behov av efter en återförening med sina föräldrar om dessa beviljas uppehållstillstånd i Sverige.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ställer sig positiv till revideringen.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att det vore önskvärt om riktlinjerna belyser frågan om uppföljning efter avslutad insats, önskar en större tydlighet i hur informationsflödet bör se ut mellan olika aktörer när ett barn avviker från sitt boende liksom hur lång tid därefter som socialtjänsten ska ha barnets ärende öppet, och efterfrågar vägledande exempel för vad som kan anses vara skälig ersättning till särskilt förordnad kontaktperson.

Mina synpunkter

Staden har genom socialförvaltningen varit med i arbetet med den revidering som har gjorts av de länsgemensamma riktlinjerna för handläggning av ärenden vid socialtjänsten kring ensamkommande barn. Revideringen har gjorts utifrån förändrad lagstiftning inom området, samt behov av att förtydliga ansvaret mellan myndigheter och kommuner i länet. Jag välkomnar de förtydliganden som har gjorts, så att mottagandet av de ensamkommande barnen ska kunna genomföras på ett så rättssäkert sätt som möjligt, där de berörda barnen inte riskerar att hamna mellan stolarna på grund av att olika myndigheter inte kommer överens.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Revidering av de länsgemensamma riktlinjerna för handläggning av ärenden vid socialtjänsten kring ensamkommande barn

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

De reviderade länsgemensamma riktlinjerna för handläggning av ärenden om ensamkommande barn godkänns.

Stockholm den 28 januari 2015

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Ewa Larsson

Kerstin Tillkvist

Remissammanställning

Ärendet

De länsgemensamma riktlinjerna har reviderats med anledning av förändrad lagstiftning inom området samt konstaterade behov av förtydliganden om ansvar mellan myndigheter och kommuner i länet.

Sedan den 1 januari 2014, då lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) ändrades, kan Migrationsverket anvisa ensamkommande flyktingbarn till kommuner som saknar överenskommelse om mottagande.

Förtydliganden har gjorts avseende ansvarsgränser när ett barn har beviljats uppehållstillstånd och en särskilt förordnad vårdnadshavare ska utses. Den placerande kommunens socialtjänst har ansvaret för att utreda behovet av särskilt förordnad vårdnadshavare och ansvarar för att underrätta vistelsekommunens överförmyndare och socialtjänst att särskild förordnad vårdnadshavare behöver utses. Förtydliganden har också gjorts kring ansvarsfördelningen vid familjeåterförening. Innan en folkbokföring har skett har den kommun som ansvarat för barnet/den unge också ansvaret för de återförenade anhöriga fram till dess att familjens bosättning ordnats. I riktlinjerna har också lagts in att det vid placering i annan kommun, är den placerande kommunen som ansvarar för att underrätta den andra kommunens socialtjänst och skola. Vistelsekommunen ansvarar för att ge skolgången.

Föreslagna ändringar har godkänts av styrgruppens beredningsgrupp kring frågor om ensamkommande flyktingbarn efter förslag på skrivningar från beredningsgruppens representanter från Haninge kommun och Stockholms stad.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, utbildningsnämnden, överförmyndarnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd. Överförmyndarnämnden har valt att inte svara på remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 januari 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det är bra att de länsgemensamma riktlinjerna för handläggning av ärenden om ensamkommande barn revideras med anledning av förändrad lagstiftning. Genom tillägg i riktlinjerna tydliggörs ansvaret mellan kommunerna i länet vilket bedöms skapa förutsättningar för kontinuitet och kvalitet i stödet till barnen. Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att anta förslaget till revidering av de länsgemensamma riktlinjerna för handläggning av ärenden vid socialtjänsten kring ensamkommande barn.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 augusti 2014 följande.

1. Socialnämnden beslutar för sin del att godkänna föreslagna ändringar av riktlinjerna.
2. Socialnämnden föreslår kommunstyrelsen att anta rekommenderade förslag till reviderade länsgemensamma riktlinjer.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 juli 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har aktivt deltagit i utarbetandet av föreslagna ändringar i de länsgemensamma riktlinjerna. Förvaltningen är positiv till de föreslagna ändringarna.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 augusti 2014 följande.

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Ingegerd Akselsson Le Douaron m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 juni 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen har inga synpunkter på de revideringar som rekommenderas.

Barnens rätt till skola är viktig i alla sammanhang och rätten till förskola, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola gäller på samma villkor som för andra barn och ungdomar i kommunen enligt riktlinjerna. Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen och att beslutet justeras omedelbart.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2014 följande.

Som svar på remissen överlämnar stadsdelsnämnden förvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Tina Kratz (V), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 juli 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Behov av revidering av riktlinjerna har uppkommit som en följd av omvärldsförändringar, i form av ny lagstiftning, och av önskemål om tydlighet i förhållandet mellan kommunerna. Förtydligandet mellan kommunerna handlar om vem som gör vad kring den särskilt förordnade vårdnadshavaren, om ansvarsfördelning vid familje-återförening och om vem som ska informera vem om ett barn har placerats i en kommun.

Riktlinjerna antogs 2012 av länets alla kommuner utom Upplands-Bro. En beredningsgrupp, som har kontakt med samtliga kommuner, har berett de nu föreslagna ändringarna.

I de bifogade riktlinjerna är de justerade delarna *rödmarkerade*.

Förvaltningen välkomnar de revideringar som föreslås i riktlinjerna och för därutöver fram nedan synpunkter.

- Gällande migrationsverkets ansvar att göra *åldersbedömningar* är det önskvärt att detta görs i samtliga fall. Misstankar förekommer ofta om att flyktingbarn är överåriga som ensamkommande.
- Enligt riktlinjerna ska *efterforskning* av anhöriga ske med stor försiktighet när migrationsverket ansvarar för de ensamkommande barnen. Det bör framgå att även fortsatt efterforskning genom socialtjänsten och god man ska ske med försiktighet. Efterforskning kan vara en komplicerad process på grund av förhållandena i hemlandet.
- Om föräldrarna beviljas uppehållstillstånd och återförenas med barnet/den unge i Sverige övergår det fortsatta ansvaret för barnet till föräldrarna och ansvaret flyttas över till den kommun där föräldrarna blir folkbokförda. Om barnet som ensamkommande beviljats insatser i form av vård (för t ex

missbruk) eller boende i familjehem eller hem för vård och boende, och har fortsatt behov av dessa insatser efter återföreningen, bör migrationsverket stå för kostnaderna tills insatsen avslutas.

Spånga-Tenstas stadsdelsnämnd

Spånga-Tenstas stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2014 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 juli 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till de reviderade riktlinjerna. Tydligheten i förhållandet mellan kommunerna är centralt för att barnet ska få samma skydd och hjälp som andra barn får när de inte kan bo hos sina föräldrar.

Förvaltningen ställer sig positiv till de föreslagna revideringarna.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2014 följande.

Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 juni 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till de länsgemensamma riktlinjerna och till de revideringar som har gjorts. Riktlinjerna bidrar till tydlighet och samsyn kommuner emellan och är ett stöd i det dagliga arbetet.

Förvaltningen anser att det skulle vara önskvärt att riktlinjerna belyser frågan om uppföljning efter avslutad insats. Ensamkommande barn och unga avslutas då de fyller 21 år. Det kan innebära att de haft insatser under relativt kort tid och inte alltid anses vara ”färdigbehandlade” vid tidpunkten för avslut. I många fall har den unge heller inget nätverk att stödja sig på. Förvaltningen efterfrågar en rekommendation kring hanteringen av uppföljning efter avslutad insats.

Under avsnittet *ensamkommande asylsökande barn som avviker från sitt boende* efterfrågar förvaltningen större tydlighet i hur informationsflödet bör gå mellan olika aktörer. Förvaltningen efterfrågar även en rekommendation om hur lång tid ärendet ska vara aktualiserat hos socialtjänsten efter det att den unge avvikit från sitt boende. Erfarenheten är att kommuner avslutar ärendena olika snabbt och förvaltningen efterfrågar därför en rekommendation även i detta.

Under avsnittet *särskilt förordnad vårdnadshavare* har det lagts till att det är viktigt att ersättningen till särskilt förordnad vårdnadshavare är skälig. Förvaltningen efterfrågar vägledande exempel för vad som kan anses vara skälig ersättning då ersättningen skiljer sig mellan olika kommuner. Skulle det till exempel kunna likställas med något annat liknande uppdrag?

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Ingegerd Akselsson Le Douaron m.fl. (MP) enligt följande.

Det är viktigt att kontinuerligt arbeta med kvalitetsförbättringar i sådana viktiga frågor såsom mottagandet av ensamkommande barn. Vi har, liksom utbildningsförvaltningen, inga synpunkter på de revideringar som rekommenderas och instämmer i att de ensamkommande barnens rätt till skola är viktig i alla sammanhang. Vi vill dock upplysa KSL om att det sedan den 1 oktober 2013 inrättades en fjärde migrationsdomstol vid förvaltningsrätten i Luleå och i riktlinjerna omnämns endast de tre tidigare domstolarna (s.13).

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Tina Kratz (V) enligt följande.

Vänsterpartiet instämmer i huvudsak med förvaltningens övergripande bedömning att det är positivt att de aktuella riktlinjerna revideras. Vi står bakom syftet att tydliggöra socialtjänstens ansvar och skapa förutsättningar för en likvärdig behandling av de ensamkommande flyktingbarnen.

Däremot ställer vi oss frågande till den delen av riktlinjerna som avser Migrationsverkets riktlinjer för att fastställa ett barns ålder. I de rekommendationer som Socialstyrelsen har beslutat sägs att Migrationsverkets bedömning av barnets ålder kan kompletteras med medicinska undersökningar. Detta låter märkligt med tanke på att det i de aktuella riktlinjerna står att det inte finns någon säker vetenskaplig metod för att fastställa ett barns ålder. Mot bakgrund av detta instämmer vi inte i förvaltningens synpunkt att ålderbedömningar ska göras i varje fall. Istället bör Migrationsverket avgöra när ålderbedömning är aktuellt.